ХУЛОСАИ

комиссияи ташхисии шурои диссертатсионии 6D.КОА-061 дар назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав оид ба диссертатсияи Махсумзода Нигина Давлат дар мавзуи «Саҳми Абубакри Розӣ дар инкишофи илмҳои табииётшиносӣ ва риёзӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.10.01 – таърихи илму техника (илмҳои таърих)

аз 10 окябри соли 2025

Дар асоси қарори Шурои диссертатсионии 6D.КОА-61 аз 6 сентябри соли 2025 барои ташхиси аввалияи рисолаи диссертатсионии Махсумзода Нигина Давлат аъзоёни комиссияи ташхис дар ҳайати 3 нафар мутахассисони соҳаи рисолаи ҳимояшаванда аз шахсони зерин интихоб карда шуданд:

1. Сатторов А.Э. – узви шуро, доктори илмҳои педагогӣ (13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот), профессор – раиси комиссия;

2. Ҳасанов Д.Р. – номзади илмҳои таърих (07.00.10 – таърихи илму техника) – аъзои комиссия;

3. Баротов М.Ю. – номзади илмҳои таърих (07.00.01 – таърихи ватанӣ) – аъзои комиссия.

Мавзуи диссертатсионии Махсумзода Н.Д. аҳамияти муҳимми илмӣ дошта, бо он асоснок мегардад, ки омӯзиши таърихи илмҳои риёзӣ ва табиатшиносӣ воситаи муҳимми қобилияти маърифатӣ ва эҷодии хонандагон дар ҷараёни фаҳмиши математика ва илмҳои табиийётшиносӣ ба ҳисоб рафта, дар раванди ҷаҳонбинии илмии онҳо нақши муҳим мебозад.

Ҳадафи асосии таҳқиқоти мазкур омӯзиши осори табииётшиносии Абубакр Муҳаммад Закариёи Розӣ, муайян кардани нақш ва саҳми ӯ дар ташаккул ва инкишофи донишҳои химия ва физика дар асрҳои миёна, инчунин, ошкор намудани паҳлуҳои камомӯхта ва тамоман наомӯхтаи баъзе аз бахшҳои табиатшиносӣ дар таърихи илм ва техника мебошад.

Унвонҷӯ дар раванди таҳқиқот ба чунин навгониҳои илмӣ ноил гардидааст:

- муайян кардани ҷанбаҳои осору афкори табииётшиносиву риёзии Абубакри Розӣ бо системаи муайяни илмӣ ва нақши он дар таърихи илм;

- нақши осори Абубакри Розӣ дар саромади илмҳои табииётшиносӣ, махсусан физика ва химия ва таъсири он дар осору афкори донишмандони баъдии асримиёнагии форс-тоҷик;

- муайян кардани мавқеи илмҳои табииётшиносӣ дар системаи илмию фалсафии Абубакри Розӣ ва дараҷаи омӯзишу зарурати он дар замони инкишофи босуръати техникию технологӣ;

- аҳамияти омӯзиши осори табииётшиносиву риёзии Абубакри Розӣ ва татбиқи он дар марҳалаҳои муайяни таърихи илм ва техника.

- мавзуи мазкур аввалин маротиба дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо рамзи 07.00.10.01 мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои ягонагии дохилӣ мебошад. Натиҷа ва нуктаҳои навини илмии барои ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳанд.

Мавзуъ ва мазмуни таҳқиқот бо шиносномаи ихтисоси 07.00.10.01 – Таърихи илму техника, ки аз рӯйи он ба шурои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад. Ҳамзамон таҳқиқот ба талаботи Феҳристи ихтисосҳое, ки аз рӯйи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дараҷаи илмӣ дода мешаванд, мувофиқат мекунад.

Комиссияи ташхисӣ таҳқиқоти диссертатсионии Махсумзода Нигина Давлатро ҳамаҷониба мавриди баррасӣ қарор дода, онро кори баитмомрасидаи илмӣ-тахассусӣ меҳисобад, ки аз ҷониби муаллиф мустақилона ва дар сатҳи баланд ба анҷом расидааст. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 20 интишороти муаллиф, аз ҷумла 9 мақола дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 11 мақола дар дигар нашрияҳо ба табъ расонида шудаанд. Дар интишорот натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои муаллиф инъикоси худро ёфтаанд.

Муҳтавои интишороти унвонҷӯ дар шакли маърӯзаҳо дар семинару ҷаласаҳои кафедраи математикаи умумӣ ва назариявии Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон, дар конференсияҳои минтақавию вилоятӣ, ҷумҳурию

байналмилалӣ дар шаҳрҳои Душанбе, Хуҷанд, Бохтар ва Кӯлоб баррасӣ гардидаанд.

Натиҷаҳои ҳосилшуда, ки дар хулосаҳои ҷамъбастии диссертатсия ифода ёфтаанд, натиҷаи таҳқиқотро тасдиқ менамоянд ва ҳаллу фасли доираи масъалаҳои онро собит месозанд.

Автореферат дар мутобиқат бо мантиқи таҳқиқот таҳия гардида, муҳтавои асосии таҳқиқотро инъикос менамояд. Натиҷаҳои илмие, ки унвонҷӯ ба даст овардааст, ба ихтисоси 07.00.10.01 – Таърихи илму техника (илмҳои таърих) мувофиқанд.

Дар таҳқиқоти диссертатсионии Махсумзода Нигина Давлат истифодаи мавод бидуни иқтибос ба муаллиф ё маъхаз мавҷуд набуда, ҳамаи сарчашмаҳои истифодашуда бо ишора ба муаллиф ё маъхаз тавассути иқтибос ба расмият дароварда шудаанд.

Дар рисолаи илмӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои пешниҳоднамудаи Махсумзода Нигина Давлат маълумоти ғайрисаҳеҳ, аз ҷумла дар бораи корҳои аз тарафи унвонҷӯ ба чоп расонидашуда, мавҷуд намебошанд.

Автореферат мазмуну муҳтавои диссертатсияро пурра инъикос менамояд.

Натиҷаҳои умумии экспертизаи комиссияи экспертӣ

Диссертатсияи Махсумзода Нигина Давлатро, ки дар мавзуи «Саҳми Абубакри Розӣ дар инкишофи илмҳои табииётшиносӣ ва риёзӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.10.01 – таърихи илму техника (илмҳои таърих), ки мутобиқи ихтисос ва соҳаи илмии шурои диссертатсионии 6D.КОА-61 омода гардидааст, ба ҳимоя қабул намудан мумкин аст.

Қарори комиссияи экспертӣ

Дар асоси банди 56 Низомномаи намунавӣ оид ба Шурои диссертатсионӣ (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҳти №295, аз 25.06.2023), комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.КОА-61 қарор менамояд:

1. Мавзуъ ва мазмуни диссертатсияи Махсумзода Нигина Давлат дар мавзуи «Саҳми Абубакри Розӣ дар инкишофи илмҳои табииётшиносӣ ва

риёзӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.10.01 – таърихи илму техника (илмҳои таърих) ва соҳаи илмии шурои диссертатсионии 6D.КОА-61 назди Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» мувофиқ мебошад.

2. Дар диссертатсия нуктаҳои илмие ба ҳимоя пешниҳод шуданд, ки дар соҳаи таърихи математика навгонии илмӣ маҳсуб меёбанд. Натиҷаҳо, хулосаҳо ва тавсияҳои муаллиф паҳлуҳои назариявӣ ва амалии таърихи илму техникаро дар мисоли таърихи физика такмил медиҳанд ва барои омӯзиши таърихи физика дар осори донишмандони асримиёнагии форс-тоҷик муътамадона мусоидат менамоянд.

3. Тибқи ҳадафи таҳқиқоти диссертатсионӣ барои нахуст ба иаври комил донишҳои табиатшиносӣ (физика ва химия) дар осори олими асримиёнагии форс-тоҷик Абубакр Муҳаммад Закариёи Розӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

4. Шумора ва сифати мақолаҳои дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон банашррасидаи довталаби дараҷаи илмӣ ба талаботи «Низомномаи Муассисаи давлатии «Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Низомномаи намунавӣ оид ба шурои диссертатсионӣ» ва меъёрҳои «Тартиб додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)» пурра ҷавобгӯ мебошанд. Натиҷаҳо ва нуктаҳои илмии ба ҳимоя пешниҳодшуда саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро ифода менамоянд.

5. Дар диссертатсия тамоми адабиёти истифодашуда бо ишора ба муаллифон ва маъхазҳо тавассути иқтибосоварӣ, ба расмият даровврда шуда, пурра риоя шудааст.

Диссертатсияи Махсумзода Нигина Давлат дар мавзуи «Саҳми Абубакри Розӣ дар инкишофи илмҳои табииётшиносӣ ва риёзӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.10.01 – таърихи илму техника (илмҳои таърих), ба шурои диссертатсионии 6D.КОА-061 дар назди МДТ «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» амалкунанда барои ҳимоя пешниҳод карда шавад.

Муқарризони расмӣ аз рӯйи диссертатсия шахсони зерин таъйин карда шаванд:

- **Қурбонов Бахром Раҳмонов**, доктори илмҳои таърих, профессор, муовини ректор оид ба таълими Донишкадаи исломии Тоҷикистон ба номи Имоми Аъзам - Абуҳанифа Нуъмон ибни Собит.
- **Раҳимзода Қурбоналӣ Назар**, номзади илмҳои таърих, омӯзгори калони кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ ва муқовимат бо коррупсияи Донишгоҳи давлатии Данғара.

Ба ҳайси муассисаи пешбари диссертатсия **Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ** таъйин карда шавад.

Барои нашри эълон оид ба ҳимоя ва ҷойгир намудани диссертатсия ва автореферат дар сомонаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис иҷозат дода шавад.

Раиси комиссия:
доктори илмҳои педагогӣ, профессор Сатторов А.Э.

Аъзоёни комиссия:
номзади илмҳои таърих, дотсент Ҳасанов Д.Р.
номзади илмҳои таърих Баротов М.Ю.

Имзоҳои А.Э. Сатторов, Д.Р. Ҳасанов ва
М.Б. Баротовро тасдиқ мекунам:

Сардори ШК ва КМ
МДТ ДДБ ба номи Носири Хусрав Исозода Т.И.

ШУЪБАИ КАДРХО ВА КОРХОИ МАХСУС